

Shade rest and sleep, soonest
in prayer.
Printed daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

Uredniški in upravniki prostori:
2057 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2057 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Entered as second-class matter January 18, 1922, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Mussolini zahteva najmanj vojaško okupacijo Abesinije

Je povedal Mussolinijev delegat na konferenci v Parizu. Kaj Mussolini prav za prav hoče, ni hotel povedati. Francija se ogreva za kompromis, na podlagi katerega naj bo "volk sit in koza cela." Anglija hoče imeti jasno izjavo, kaj Italija hoče. Abesinski cesar ponuja ekonomske koncesije.

Pariz, 18. avg. — Angleško-italijanska konferenca ekonomskega vprašanja se je danes zjutraj razbila, ko je Mussolini zavzel angleško-francoski ekonomski koncesij v Abesiniji. Iz Rima je tudi prišlo izjavo, da je Mussolini pozval k "diplomatični gobezi" v Parizu in se pripravilo na velikega fašističnega cesarstva.

Pariz, 17. avg. — Abesinija je bila ponudila ekonomske koncesije Italiji, toda Mussolinijev delegat, ki je odklonil poveljati v Franciji, kaj prav za prav hoče, je ustvaril nove ovire za prihodnje vojne. V svoji poslanici, ki jo je cesar Haile Selassie naslovil predstojnikom treh velesil, ki so se sestali, da razpravljajo o italijansko-abesinskem konfliktu, poudaril, da je on proti militarni okupaciji Abesinije. Znova nova ponudba je sledila razgovoru med predstojniki Francije, Anglije in Italije, ki je bila konferenca formalno odprta.

Pariz, 17. avg. — Baron Pomorski, načelnik italijanske delegacije, je pred večerom konference treh velesil informiral A. A. A. predstavnika Velike Britanije, da je minimalna zahteva Italije za ozirom na mirno postojanje italijansko-abesinskega konflikta okupacija Abesinije po italijanski armadi.

Pariz, 17. avg. — Baron Pomorski, načelnik italijanske delegacije, je pred večerom konference treh velesil informiral A. A. A. predstavnika Velike Britanije, da je minimalna zahteva Italije za ozirom na mirno postojanje italijansko-abesinskega konflikta okupacija Abesinije po italijanski armadi.

Pariz, 17. avg. — Baron Pomorski, načelnik italijanske delegacije, je pred večerom konference treh velesil informiral A. A. A. predstavnika Velike Britanije, da je minimalna zahteva Italije za ozirom na mirno postojanje italijansko-abesinskega konflikta okupacija Abesinije po italijanski armadi.

Pariz, 17. avg. — Baron Pomorski, načelnik italijanske delegacije, je pred večerom konference treh velesil informiral A. A. A. predstavnika Velike Britanije, da je minimalna zahteva Italije za ozirom na mirno postojanje italijansko-abesinskega konflikta okupacija Abesinije po italijanski armadi.

Pariz, 17. avg. — Baron Pomorski, načelnik italijanske delegacije, je pred večerom konference treh velesil informiral A. A. A. predstavnika Velike Britanije, da je minimalna zahteva Italije za ozirom na mirno postojanje italijansko-abesinskega konflikta okupacija Abesinije po italijanski armadi.

Domače vesti

Uspeh Peruške razstave
Chicago. — Razstava Peruških slik, ki je bila na hitro prirejena zadnji četrti zvečer v dvorani SNPJ, je bila uspešna kljub temu, da ni bilo za njo nobene kampanje ali organizirane akcije, če odtodje troje kratkih vestih v Prosveti in nekaj malega v Proletarcu. Razstavljanih je bilo 45 slik in od teh je bilo okrog dvajset prodanih. Udeležba je bila zelo dobra in obiskovalci so se res zanimali za Peruške slike. Eno sliko je kupil gl. upr. odsek SNPJ za tajniški urad, drugo je vzela Čikaška federacija SNPJ in tretjo društvo Nada št. 102 SNPJ; ena slika je bila izrebrana in dobil jo je Frank Omahen. Vse ostale, kar je bilo razpečanih, so pa pokupili posamezniki. Peruške je izjavil, da je jako zadovoljen in na tem mestu izreka svojo toplo zahvalo rojakom in rojakinjam, ki so v tako lepem številu obiskali razstavo. V petek popoldne je Peruške odpotoval z ženo in hčerko v avtu proti Clevelandu.

Milwaukee novice
Milwaukee. — Miss Fannie Komar je bila operirana na vnetem slepiču. Operaciji se je moral podvržeti tudi rojak Jos. Vihar. V domači zdravniški oskrbi se nahajata Martin Savine in žena Louisa Zajca. — Frank Podkrižnik mlajši, znani avtni mehanik in sportnik, se je oženil z neko Poljakinja. — Družini Math Jaznič se je narodil sin. — Amalija Hojnik je prešla žalostno vest iz starega kraja, da je v Smasti pri Kobaridu na Primorskem umrla njena sestra Kristina Sokol, stara 33 let. Tu zapuščata dve sestri.

Nov grob v Wisconsinu
Sheboygan, Wis. — Zadnje dni je bila tu pokopana Mary Suhopec, stara 76 let, ki je umrla pri svojem sinu Johnu v Ironwoodu, Mich.

Nov grob v New Yorku
Brooklyn, N. Y. — Pred nekaj dnevi je tu umrla Mary Vilar, stara 76 let in doma s Pešate pri St. Jakobu ob Savi. V Ameriki je bivala 14 let. Zapuščata tri sinove in šest hčera.

Nov grob na zapadu
Reliance, Wyo. — Tu je umrla Lucija Kalan, stara 53 let in doma iz Puštal pri Skofji Loki. V Ameriki je bila 15 let in tu zapuščata moža, tri sinove in tri hčere.

Angleški pisatelj umorjen na Kitajskem
London, 17. avg. — Iz Sanghaja je prišla vest, da je bil Gareth Jones, 29-letni angleški avtor in žurnalista, umorjen po kitajskih podatkih, ki so ga ugrabili pred dvajsetimi dnevi v okolici Kalgana. Ugrabitelji so sprva zahtevali za Jonesa \$40,000 odkupnine in kasneje so to vsoto znižali na \$4000. Odkupnina je bila že pripravljena, tedaj pa so banditi iz nekega nepojasnega vzroka raje ustrelili jetnika, kakor da bi bili vzeli denar.

Stavka jeklarških delavcev v Terre Haute
Terre Haute, Ind., 17. avg. — Stiriisto livarjev in drugih delavcev je zastavkalo proti Terre Haute Malleable & Manufacturing Co. To mesto je bilo pred nekaj tedni pozorišče generalne stavke, ki je rezultirala v razglasitvi obsednega stanja. Major E. E. Weimar, poveljnik državne milice, je posvaril stavkarje, da je obsedno stanje še vedno v veljavi v okraju Vico in da ne bo dovolil piketiranja.

Naciji žigosajo linčanja v Ameriki

Gonja proti židom in katolikom obnovljena

Berlin, 17. avg. — Julius Streicher, vodilna osebnost v antižidovski kampanji, je v svojih dveh govorih napadel "linčarsko justico" v Združenih državah, žide, katolike in reporterje zunanjih listov. O slednjih je dejal, da pošiljajo svoj listom zavajalna poročila, ker ne morejo širiti laži v Nemčiji. Okrtačil je tudi kristjane, ki ne verjamejo, da je bil Krist Njordik, ki so ga židje križali. Streicherjevih shodov, ki sta se vršila v dveh največjih berlinskih dvoranah, se je udeležilo nad 50,000 ljudi. Obe dvorani sta v distrikth, kjer tvorijo židje 21 odstotkov prebivalstva. Močni policijski oddelki so zastražili ceste v bližini dvoran in židje so na nasvet svojih voditeljev ostali doma in zaradi tega ni bilo nemirov.

Streicher je v svojem govoru omenil nedavne antižidovske izgrede, ko so naciji izgnali židovske goste iz gostin in restavracij ob bulvardu Kurfuerstendamm, središča berlinskega ponočnega življenja. "Ljudstva zunaj Nemčije so se razburila zaradi tistih dogodkov, čeprav ni bil niti eden žid ubit," je dejal Streicher. "Svetoval bi rad reporterjem, naj rajši poročajo o linčanjih v Ameriki, kar bi bilo bolj na mestu. Mi se ne zanimamo za eksekucije zamorcev, zato se ne bi smeli tudi drugi vtikati v naše rasne kampanje."

Med poslušalci je bilo mnogo vodilnih nacijev in Streicher je prvič govoril v Berlinu s popolnim Hitlerjevim odobravanjem. Informirani krogi so uverjeni, da je bil Streicherjev namen prikupiti se režimu s svojim govorom, da bi dobil visoko pozicijo v nemškem kapitolu v zameno za sedanje službo kot guverner Frankonije.

Zunaj Berlina se antižidovska kampanja nadaljuje. Policija v Hanoveru je zaprla vsa židovska gledališča v tem mestu po velikih nacijskih demonstracijah proti njim in suspendirala židovski list "Israelitische Amilenblatt".

Pričetek religij del v Illinoisu

Tri tisoč brezposelnih dobilo zaslužek

Chicago, 17. avg. — Federalna religijna administracija je večer uposila tri tisoč brezposelnih pri religij delih v čikaškem okraju in drugih krajih Illinoisu. Vsi ti so bili pripravljeni na religijne liste, ki je nova federalna religijna uprava v tej državi pričela izvajati svoj program.

Po izjavi Ralpa Burka, pomožnega administratorja religij del, ni ta akcija naletela na nikake ovire. Prvi projekt, ki se ga je lotila, je poglavitno v razširjenosti struge reke Calumet v okrajnih gozdovih ob 129. cesti in Halsted. Drugi je kopanje jarkov v dolini reke Des Plaines in oasevanje močvirja, da se tako uniči zalege komarjev.

William J. Campbell, načelnik mladinske divizije v religijni upravi, je bil večer informiran iz Washingtona, da bodo potrebni študentje v 87 illoinoiskih kolegijih in učiliščih še nadalje deležni vladne podpore. V tem smislu so bile informirane tudi uprave teh učilišč. Na podlagi zadevnega programa je preteklo leto prejelo štiri tisoč študentov \$299,000.

SNOWDEN VIDI MOŽNOST NOVE SVETOVNE VOJNE

Velesile poziva na odločen nastop proti Mussoliniju

NEZMOŽNOST LIGE NARODOV

Tilford, Anglija, 17. avg. — Philip Snowden, bivši finančni minister, je v razgovoru s časopisnimi poročevalci dejal, da ima sedanji italijansko-abesinski konflikt vse elemente, ki lahko dovedejo do izbruha nove svetovne vojne. Mednarodne zadeve so danes tako zapletene, da se lahko iz navidezno malenkostnega incidenta razvijejo nepričakovane in usodne posledice. Umor avstrijskega prestolonaslednika je bila iskra, ki je zanetila ogromen požar. Elementi, ki tvorijo sedanjo nevarnost, izvirajo iz italijansko-abesinskega konflikta, sta predvsem pogodba Lige narodov in pariški pakt, ki ustvarjata izoliranega spora zadevo, ki je stvar vseh držav, ki so podpisale dokumenta.

Neprovociran napad ene članice Lige narodov na drugo članico sili Ligo, da prisloži na pomoč slednji. Na bazi pariškega pakta je tak napad kršitev mednarodnih zakonov in morale.

Ako bo Italija vztrajala na svojem stališču in napadla Abesinijo, tedaj bo ta akcija očitna kršitev pogodbe Lige narodov in provizij pariškega pakta. V slučaju vojne bo morala Liga izvajati militaristične in ekonomske sankcije proti Italiji, kajti v obratnem primeru bi pokazala vsemu svetu, da se je iznevrila svojim oblikam.

Nobenega dvoma ne more biti o namenih Italije. Mussolini je že večkrat pojasnil te namene in je že takorekoč napovedal vojno Abesiniji. V očigled tej nevarnosti je pokazala Liga narodov svojo nezmožnost. Njene članice, zlasti Velika Britanija in Francija, nočejo odločno nastopiti proti Italiji. S svojo taktiko dajejo korajžo Mussoliniju, ki jih očitno prezira.

Pariška konferenca treh velesil ne bo prinesla nobenega rezultata. Predstavniki Anglije, Francije in Italije bodo govorili in govorili in morda sprejeli brezpomembno formulo in s tem bo delo opravljeno, medtem pa bo Mussolini nadaljeval s pripravi na vojno in napadel Abesinijo, ko pride ugoden moment.

Mussolini pa se ne bo zadovoljil s podjarmljenjem Abesinije. Ako bo uspešen v tej akciji, se bo potem spravljal nad Avstrijo. Ta poskus bo potegnil Nemčijo v vojno in ker so evropske države zvezane med seboj s številnimi pakti in dogovori, bo temu sledila nova svetovna vojna.

Zelo majhna je prilika, da se prepreči take posledice. Edino, če bodo evropske velesile skupno z Združenimi državami odločno nastopile proti Mussoliniju in mu pokazale, da je vsa moralna sila sveta proti njemu, tedaj je možna odvrnitev svetovne vojne.

Rim, 17. avg. — Italijanska vlada je naznanila, da bo imela ob koncu prihodnjega meseca milijon mož pod orožjem. Z vpolnjenimi vojaškimi letniki 1911, 1913 in 1914 pod zastavo, ki tvorijo 200,000 mož, bo armada narasla na milijon. Mussolini je odredil mobilizacijo iz namena, da ojači obrambno silo doma, da ne bo trpela zaradi odhoda stotisočev vojakov v italijanske kolonije v vzhodni Afriki.

Irska cenzura zabranila Sinclairjevo knjigo

Dublin, 17. avg. — Oфициalni cenzor je večer prepovedal razširjanje "Knjige ljubezni", ki je delo ameriškega pisatelja Uptona Sinclairja. Prepovedanih je bilo še devet drugih knjig iz Amerike.

Will Rogers in Wiley Post ubita

Letalo je padlo v vodo v Alaski

Point Barrow, Alaska, 17. avg. — Letalo, v katerem sta prišla na počitniški polet v Alasko Wiley Post, znani letalec in Will Rogers, svetovno znani ameriški humorist in filmski igralec, je večer padlo v tukajšnje z ledom natlačeno reko in oba moža sta izgubila življenje. Motor je odpovedal v višini 60 čevljev čim sta se dvignila v zrak. Letalo se je razbilo. Trupli ponesrečenec sta bili prenešeni v bližnjo protestantsko bolnišnico, kjer so ju danes zjutraj naložili na letalo, ki je dospelo iz Fairbanksa in ju odvedli v Californijo.

Viley Post, star 36 let in doma iz Teksasa, je zaslovel leta 1931, ko je v družbi z Avstralcem Haroldom Gattyjem izvršil polet okoli sveta v osmih dneh in 16 urah. Leto kasneje je sam letel okoli sveta in skrajšal svoj prvi rekord za en dan. Na svojih letalskih avanturah je imel mnogo nesreč, a nobene nevarne. Nekoč je izrekel željo, da bi rad umrl v letalu, če mora umreti nasilne smrti. Lansko leto je trikrat poskusil s poletom v stratosferi preko ameriškega kontinenta, toda vsi ti poskusi so se mu ponesrečili. Post je bil energičen in drzen letalec. Njegova letalska kariera je trajala deset let.

Will Rogers, star 55 let, je bil rojen na farmi v Oklahomi. V mladih letih je bil "cowboy" ali kmetijski pastir in naslov cowboy-humorist se ga je držal vse njegovo življenje. Znan je bil po vsej Ameriki in v zunanjem svetu, koder je precej potoval, kot šaljevec, ki je vedno zbiral šale in se norčeval zlasti iz politikov. Svoje norčije je redno objavljaval v tisku. Bil je tudi dober filmski komik. Ta njegov poklicni humor mu je prinesel veliko premoženje. Svoje življenje je pa zaključil s tragedijo.

Množica ustavila dražbo farme

Reprezentanta lastnika hipoteke tepena

Maysville, Mo., 17. avg. — Množica razkačenih farmarjev je večer preprečila dražbo zadolžene farme na javni dražbi in pretepla zastopnika kompanije, ki ima posojilo na farmi. J. L. Andrews in E. C. McKissick, zaupnika kompanije, sta dobila več udarcev, ko sta prišla na dvorišče sodnije, kjer je imela biti dražba, potem pa so ju farmarji potisnili v avtomobil in ju prisilili, da sta zapustila mesto.

Na dvorišču se je zbralo okrog dvesto farmarjev, ki so odprto zagrozili, da bodo preprečili dražbo farme Allena Schottela. Med jimi jih je bilo več, ki so prejšnji dan ustavili sodnijsko dražbo neke druge farme v Plattsburghu. Prijeli so namreč federalnega maršala in njegove tri pomočnike ter jih držali kot jetnike več ur.

Ko je šerif Robert Daniels informiral Andrewsa, da množica ne bo dopustila javne dražbe, je slednji izjavil, da bo stvar odložil. Farmarji pa so rekli, da mu ne verjamejo, ker so bili že enkrat prevarani, zato se ne bodo umaknili. Kmalu potem je sledil napad in nasilni izgon. Zaupnika družbe sta izpovedala, da jima je šerif Daniels obljubil protekcijo, toda obljube ni držal. On je stal mirno ob strani, ko ju je množica napadla in pretepla. Farmarji so tudi zapretili, da bodo prav tako naredili s federalnim sodnikom Otisom, ki je izdal dovoljenje za dražbo, če se bo prikazal v tistem kraju.

VODJA ŽELEZNIČARJEV ZA SPREJETJE DODATKA

Poslancem pravi, da je Hillquitov amandament potreben deželi

GIBANJE VODI V NOVO STRANKO?

Cleveland, O. — A. F. Whitney, predsednik Bratovščine pomožnih kondukterjev (trainmen), je zadnje dni pismeno urgiral vse člane justičnega odseka nižje zbornice kongresa na odobritev Hillquitovega amandamenta delavskih pravic. Pismo se glasi: "Jemljem si priliko, da vas pisмено obvestim, da srčno podpiram resolucijo obeh zbornic (House Joint Resolution No. 327), ki je poznana kot Amandment delavskih pravic zvezne ustave.

Mi v železniški industriji smo si mnogo prizadevali, da dobimo zaželjeno socialno zakonodajo. Pri tem smo se morali večnoma zanašati na kongresno moč za reguliranje meddržavne trgovine. Ta indirektni način je slab način za izvajanje take socialne reforme kakor je potrebna v tej deželi.

Pod vplivom modernega industrijskega in ekonomskega razvoja so že izginele državne meje vsaj kolikor se tiče realitve današnjih problemov. Veliki socialni problemi niso več konfinirani v posameznih državah, niti jih je mogoče reševati v državnih mejah. Veržne trgovine in ogromne korporacije s centralno finančno kontrolo ne poznajo nobenih državnih meja. Tudi operacije "Wall streeta" ne poznajo državnih meja, marveč gredo celo preko narodnih meja.

Problemi, ki so nastali radi tega razvoja, zahtevajo splošne akcije. Zdi se mi torej, da zbornična resolucija 327 daje konasu primerno in potrebno ustavno moč.

Urgiram vas, da se resno posvetite temu ustavnemu amandamentu in ga odobrite." Indorsiranje amandamenta je priglasilo več nadaljnjih centralnih in krajevnih uni. Med prvimi so centralne unije v Spokaneu in Everetu, Wash., ter v Latrobu, Pa., in Monongahela Valley Trades and Labor Council, W. Va. Poleg organizacij se je izreklo za amandment delavskih pravic tudi več unijskih voditeljev.

Glasiilo Bratovščine železniških klerkov, The Railway Clerk, pa vidi novo politično orientacijo v slučaju, da se organizirano delavstvo zavzame za ta amandment. Nobena starih strank se ne bo izrekla za revizijo ustave, vsaj ne za amandment delavskih pravic. Toriji v obeh strankah so že pokazali, da so proti vsaki reviziji zvezne ustave; vsaki temu je tudi ves velebitizni.

In čeprav je Roosevelt po razveljavitvi NRA pokazal, da razume situacijo in je govoril o potrebi revizije ustave, je on prevelik oportunist, da bi se spustil v boj z reakcionarnimi silami dežele. Sigurno bi razcepil tudi svojo stranko. Roosevelt tega ne bo storil in se bo prej pridružil nasprotnikom tega amandamenta.

Boj za predlagano revizijo ustave je torej stvar delavstva in reanirano liberalnih sil dežele. Glasiilo železničarjev zaključuje, da zna iz tega boja vstati bistvena farmarsko-delavska stranka, ki bo spona na strokovnih unijskih in farmarskih organizacijah. Boj za fundamentalno revizijo ustave zna prinesiti tudi fundamentalno politično reorientacijo socialnih skupin v deželi, ker bo pod tem vprašanjem ležali ekonomski problemi največje važnosti.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN ŠESTINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Združene države (vključno Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cileo \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Kot oglasilo po dogovoru: Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štirik, poezije, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.
Advertising rates on agreement: Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v ogleh, na primer (July 11, 1936), poleg vsega imena na naslovni strani, da nam je v tem datumu postala nedelja. Ponovila je pravilnost, da se vam list ne selavi.

Zakon socialne zaščite

Zakon socialnega zavarovanja je bil končno sprejet v kongresu in zadnji teden ga je predsednik Roosevelt podpisal. Izvajati se začne v dobrem področju letu.

To je prvi federalni zakon te vrste v Združenih državah, ki pa je prišel zelo pozno.

Ideja socialnega zavarovanja je namreč že stara. Ameriški socialisti in razni socialni reformisti so agitali za to idejo že pred tridesetimi leti in socialistični kongresnik Viktor Berger je predložil načrt socialnega zavarovanja v nižji kongresni zbornici pred več ko dvajsetimi leti. Ampak takrat je bila socialna zakonodaja v Ameriki tabu.

Pri ameriških burboncih je še danes tabu. Oni se ne bodo nikdar naučili, da je država dolžna podpirati brezposelne in stare reveže; po njih "krepko-individualističen" načelu mora vsakdo sam skrbeti za "deževne" in stare dni, če pa tega ni zmogel, naj se obrne na privatno dobrodelnost za miloščino. Država ne sme podpirati nikogar!

Kljub tej močnejši opoziciji, ki je mnogo desetletij stala kot nepremagljiva skala in zapirala pot socialni zakonodaji, je ideja socialne zaščite končno le zmaga. Ne bi bila v takozvanih normalnih časih! A v dobi največje krize, ko se je milijone in milijone delavcev znašlo pod kapom, brez vsakih sredstev eksistence, je bilo vsakemu Američanu, ki nima burbonske pameti, dovolj jasno, kaj je Amerika zamudila. Tedaj je tudi predsednik Roosevelt uvidel, da je treba nekaj storiti.

Tako je pod pritiskom največje ekonomske krize prišlo prvo splošno socialno zavarovanje v Združenih državah.

Razume se, da prvi federalni zakon socialne zaščite ni tak, kakršnega so si želeli pametni ameriški delavci: Zelo je pomanjkljiv in luknjičast. Brezposelnostna podpora je skromna in zavisi od zakonodajnih ukrepov v posameznih državah; federalna vlada bo prispevala svoj delež šele tedaj, kadar posamezne države sprejmejo zavarovanje proti brezposelnosti. Starostna pokojnina je različna. Zavisi od tega, kolikor bo kdo prispeval. Prispevanje bo obligatno tudi za zavarovance. Najnižja mesečna starostna podpora bo \$30 in za polovico te vsote se zaveže federalna vlada, druga polovica mora pa priti od države. Poleg tega bo federalna vlada subvencionirala posamezne države za oskrbo slepih oseb, revnih vdov z otroci in otrok brez staršev.

Ce hoče ameriško delavstvo imeti pošteno socialno zavarovanje, ki bo krilo vse potrebne ljudi — danes krije le okrog 30 milijonov oseb, ker so delavci na farmah in hišni uslužbenci izključeni — in nudilo dovolj podpore, bo treba še veliko boja in agitacije. Industrijske in vsled tega tudi delavske razmere se izpreminjajo od leta do leta in zato bo treba neprestano izpreminjati tudi zakon socialnega zavarovanja, če nečemo, da bo v nekaj letih golo okostje brez mesa in krvi.

V Ameriki je vse šlo in deloma gre še danes vse na — obroke. Tudi zakon socialne zaščite je prišel v obrobkih.

Ne čudimo se, če je prvi obrok tako skop, za delavca. Pred tem obrokom ni bilo nič — bila je trda ledina. Prvi obrok je komaj zoral ledino in ustvaril podlago bodočim obrokom, bodočim revizijam socialnega zavarovanja in vsaka teh revizij mora biti radikalnejša od prejšnje.

Ameriški delavci pa ne smejo misliti, da se bo socialno zavarovanje izboljšavalo samo od sebe ali po milosti bodočih Rooseveltov. Ta misel bi bila ogromna napaka. Brez boja ne bo nič! Delavci ne smejo biti nikdar zadovoljni.

Rooseveltov zakon socialnega zavarovanja, čeprav je bistveno slab za delavca, je kljub temu važen zaradi tega, ker je ta zakon priznanje — prečiščen priznanje — te državi, da je javna podpora prizadetih ljudi pogodbeni pravica in ne več miloščina. To je važno za vsakogar, kdor le razume silno važnost tega človeškega in demokratičnega principa. Ta princip je danes prvič priznan v Združenih državah. In to je važno tudi velikega pomena za vse one delavce, ki verujejo v miren, demokratičen in stopnjujevalen preobrat ekonomskega sistema.

Trideset let dela in boja je vzelo za to priznanje. Najbrž ne bo treba nadaljnjih trideset let za priznanje ostalih napravnih socialnih principov, vsaj upamo, da ne.

Mednarodno delavstvo proti vojni v Abesiniji

Skupni manifest dveh internacional

Bruselj, Belgija. — (I. I.) —

Glede spora med Italijo in Abesinijo in Mussolinijevih priprav za imperialistično vojno v Afriki so funkcionarji strokovne internacionalne in "druge" internacionalne izdali 31. julija sledeči manifest:

"Mednarodna federacija strokovnih uni ter Delayska in socialistična internacionalna notirata z velikimi skrbmi alarmantno naraščanje znakov, da pride v Abesinijo lahko vsak čas do izbruha vojne. Nadalje tudi beležita, da dosedanja prizadevanja za izravnavo spora med Italijo in Abesinijo niso prinesla nobenega rezultata.

Vsled tega razglasata obe internacionali emfatično svarilo. Predvsem svarita pred neizmernimi posledicami, ki bi neobhodno sledile taki vojni. Svetovni mir in mir Evrope sta neločljiva! Bilo bi nedopustno, ako bi svet Lige narodov, ki je nedavno obsojil kršitev mednarodnih pogodb po posameznih državah, zdaj dopustil odprto kršitev teh pogodb, kakor tudi mirovno pogodbo Lige narodov, po fašistični Italiji.

Bilo bi nedopustno, ako Liga narodov, ki je baš v tem momentu poverila posebni komisiji študiranje metod za apliciranje sankcij proti posameznim kršitvam pogodb, ne bi hotela enforširati provizij mirovne pogodbe proti Italiji, ki je napadalec.

Ce se Liga narodov v tem slučaju, v katerem je pravica od krivice tako jasna, ne posluži metod, katere določa mirovna pogodba v zvezi z garancijo miru, in ne nastopi s sankcijami proti napadalcu, tedaj lahko njena žet itak izničena oblast dobi smrtni udarec s posledicami, da bo uničen ves fundament kolektivnega mirovnega sistema.

Ako bo napadalec vedel z gotovostjo, da bodo aplicirane vse sankcije mirovne pogodbe, bo to najboljša garancija za mir.

Obe internacionali emfatično razglasata, da bodo nosili odgovornost za izbruh vojne vsi (vse

države), ki niso storili vsega, kar je v njih moči za njeno preprečitev.

In ko države, ki so članice Lige narodov, zalagajo fašistično Italijo z vsem, kar potrebuje za vojno, na drugi strani pa zabranjujejo dostavljanje municije in vojnega materiala ogrožani Abesiniji in ji s tem onemogočajo obrambo svojega teritorija, tedaj jasno podpirajo napadalec.

Obe internacionali apelirata na ves svet, naj se združi in soglasno protestira proti italijanskemu fašizmu, ki je vsak čas pripravljen, da razbije mir. Pozivata organizacije delavskega gibanja in vse zagovornike demokracije in svobode, naj pritisejo na vlade svojih držav, s svojim kolektivnim vplivom in podzamejo vse možne akcije za dosego mirne poravnave spora med Italijo in Abesinijo.

V sličnem tonu se glasi tudi izjava angleškega vrhovnega delavskega sveta, katerega tvorijo eksekutivne strokovne kongrese, delavske stranke in parlamentarnega kluba delavskih poslancev.

Vrhovni svet britskega delavstva zahteva od angleške vlade, naj v Ženevi zahteva na odprti seji Lige narodov definiranje odgovornosti Italije in Abesinije v zvezi z določbami mirovne pogodbe ter naznani svetu, da je kot članica Lige narodov pripravljena na izvajanje svojih obljub brez strahu ali favorizma.

Nadalje zahteva vrhovni svet angleškega delavstva, naj Liga pošlje v Abesinijo nepristranske opazovalce. O Mussolinijevi hajduški pustolovščini pa pravi: "Italijanski fašizem ponuja Italijanskemu ljudstvu dvomljivo slavo in izvajanje svojih obljub brez strahu ali favorizma. Na razpolago ne sme biti nobene tuje posojila, ki bi omogočalo ubinjanje Afrikancev za ovcenje novega fašističnega imperija.

Pot do miru ne leži v prisiljenju Abesinije, da pristane na koncesije fašistični Italiji, marveč da se pokaže fašistični Italiji, da stoji v nevarnosti obsojanja in odpora vsega sveta.

Ameriški črnci podprli Abesinijo

Apelirajo na Ligo, naj prepreči vojno

Ženeva, 17. avg. — Liga narodov je prejela apel dr. W. N. Hugginsa iz New Yorka, predstavnika Mednarodnega sveta prijateljev Abesinije, v katerem jo poziva, naj prepreči militarnistično okupacijo Abesinije po Italiji. Huggins pravi, da ima njegova organizacija 350.000 članov med ameriški zamorci.

V apelu naglašajo, da bi uničenje krščanske Abesinije ogražalo svetovni mir, tvorilo preklke krščanskim načel in povečalo odgovornost krščanskih narodov. V apelu zahteva, naj Liga narodov pošlje nevtralno komisijo v Afriko in podvzame tudi druge korake, da se zaščiti neodvisnost Abesinije.

Dve novi socialistični brošuri

Chicago. — Prosvetni odbor socialistične stranke je izdal dve novi brošuri, ki se prodajajo po pet centov. "The Unions and the Socialists" je naslov prve, "The Farce of Farm Relief" pa naslov druge brošure. Prvo je spisal Leo Krzycki, predsednik stranke eksekutivne in znan unijški organizator. Drugo je pa spisal George A. Nelson, vodja Farmarske unije v Wisconsinu in socialistični kandidat za gubernerja pri zadnjih volitvah. Pri večjih naročilih je cena nižja. Naroča se pri Socialist Party, 549 Randolph St., Chicago, Ill.

Akcijska za osvoboditev Herndona

Chicago. — V smislu sklepa zadnje seje eksekutivne je socialistična stranka pričela z akcijo za osvoboditev Angela Herndona, mladega zamorca iz Georgije, kjer je dobil 20 let zapora radi organiziranja brezposelnih — za-

Abesinska duševnost

Svojevratni duhovni razvoj od velikega sveta odrezane dežele

Mnogo smo že slišali o abesinski pogumnosti in samozvesti, ki opravljata to ljudstvo za nevarnega nasprotnika tudi tako dobro organizirani in moderno oboroženi državci, kakršna je Italija. Malo pa vemo o virih, iz katerih črpa Abesinec to samozavest in pogum. Čudna usoda te dežele, ki je na vse strani zaprta proti zunanjemu svetu, ki je prihajala z njim sicer v čisto dotiko, a se tudi vedno znova in celo za dolga stoletja zapirala pred njim, je oblikovala značaj njenega ljudstva. Odkar je vladal tej državi sloviti Menelik II., se odnosi z vnanjim svetom sicer niso več pretrgali, vendar so ostali do današnjega dne še precej skopi. Abesinija je ostala v bistvenih stvareh še vedno vase zaprta, skrivnostna dežela, ki je daleč od življenjskega tempa moderne civilizacije in ki se čuti v svoji osamljenosti v več nego enem oziru Boga bližja nego vsaka druga dežela na svetu.

Stoletna odtujenost Abesinije nasprotni ostalemu svetu je dala njenemu prebivalstvu potožno močno konservativnost. Kratkotrajni stiki s svetom so to konservativnost samo krepili, kajti nestalnost vsega tega, kar je prihajalo od zunaj, se je dokazovala tako rekoč sama, stara izročila pa so potrjevala svojo upravičenost preprosto s tem, da so obstala. Tako so se ohranili od pradednih časov neizpremenjeni ali skoraj neizpremenjeni specifični abesinski običaji in šege, nazori in državne uredbe. Skupni temelj vsemu temu pa je globoki verski čut, ki preveča vsakega Abesinca. Sveto pismo je še danes temeljni zakon abesinske države in vodilna smernica vseh abesinskih dejanj.

Abesinsko krščanstvo je nedvomno eden najbolj čudnih pojavov te čudne dežele. Po veroizpovedi je pretežno, vodilni del abesinskega ljudstva monofizitski, pripada koptsko-starokrščanski cerkvi in se je že od 6. stoletja dalje razvijal neodvisno od Rima. Da se to krščanstvo zavoljo tega v mnogem bistveno razlikuje od evropskega krščanstva, je umljivo. Abesinsko krščanstvo se izjavlja tudi zavestno za boljše in bolj krščansko nego vse vrste evropskih veroizpovedi. Krizarskim vojnem so Abesinci n. pr. vedno energično ugovarjali, ker se jim je upiralo, da bi najmiroljubnejšo in najpustoljivejšo vero širili z mečem v roki. Krizarske vojne smatrajo še danes za najočitnejši dokaz, kako je Bog Evropo zapustil, in po drugi strani, če kdo v Abesiniji kakorkoli zaničuje drugovernika, ga uradno postavijo na odgovor, ker se je pregrešil proti naukom svoje lastne krščanske vere, ki prepoveduje verski pritisk v vsaki obliki.

Značilen primer za to mentaliteto abesinskega naroda, nam proži poročilo nekega evropskega trgovca, ki se je po triletnem bivanju v Addis Abebi vračal domov in je prišel k svojemu prijatelju, staremu cerkvenemu dostojanstveniku, da se poslovijo od njega. Za spomin mu je podaril duhoven en izmed tistih čudnih abesinskih slik, ki nastajajo po strogih pravilih slikarske šole v Gondarju in ki prožijo umetnostnim zgodovinarjem še široko polje za raziskovanje. Slika je bila nekakšen triptih. V sredini je predstavljala Adama in Evo ob padcu pod drevesom spoznanja, na desni njiju izgon iz raja, na levi pa nekaj nenavadnega: v stari cerkvi dve stilizirani podobi, ki je ena med njima predstavljala Boga Očeta, druga pa žensko v enaki izdelavi. Na trgovčev vprašanje, kaj pomeni ta ženska, je duhovnik odgovoril, da je ta ženska Sveti Duh in s tem sta načela pogovor, ki daje globoke vpoglede v abesinsko mišljenje.

Sveta Trojica gotovo obstoji, je dejal Abesinec, a v povsem drugem smislu, nego si jo predstavljajo Evropeci, ki si vsako predstavlo skušajo komplicirati. Kako naj n. pr. Evropeci smiselno odgovore na skrivnost, da je troje eno? Nasprotno pa nam kaže narava vsepovsod, da nastaja vse iz spočenojajočega moškega in sprejemajočega ženskega principa, na ta način je potem Sveti Duh veliki ženski korelat moškega moškega in v sebi edinega Boga, iz njiju zveze se je rodilo vse na svetu. Evropeci imajo ba je tudi neki pojem, ki ga imenujejo narava in ki ga spravljajo vedno v zvezo z Bogom, ta narava je celo povsodženskega spola. Evropeci govorijo tudi o Vsemateri Naravi, a pri tem je vendar ne istovetijo z Bogom. V bistvu smo si edini, samo da Evropeci pač ne pridejo do spoznanja tega, kar je najbolj preprosto in najbližje, ker jih zmoti vedno manija po zamotanosti. Zato so pa tako čisto v malem in velikem zapuščenosti od Boga. Pomislimo samo, kakšna po Bogu zapuščenost stvar je bila njih velika vojna pred nedavnim časom!

Potem je ta preprosti in vendar tako modri mož, ki gotovo še ni bil slišal o sveti Ivanu, začel razvijati iste nazore, ki jih oznanja ta svetnica v Shawovi drami: Bog je dal vsaki deželi posebne pogoje, ki jih prenaša lahko samo eno ljudstvo, s tem je tudi vsakemu ljudstvu, ki ne čisto slepi samo sebe, prisodil namenjeno mu domovino. Toda večina evropskih narodov preprosto tega dejstva ne sprevidi. Že desetletja prežijo "tri hie-ne", Angleška, Francoska in Italija, pred vrati Abesinije in komaj čakajo, da jo požrejo, kakor so požrle somalske obale. Toda vsak otrok ve, da so somalske puščave za te hie-ne samo nepredvidljive, ki jim povzroča samo izgube, dočim je Abesinija po drugi strani Bogu prebuzila, da bi jo dal kdaj hienam v žrelo. Zaspelneje oči tujecev ne vidijo niti najočitnejših znakov. Ne vidijo, da je Abesinija po svoji legi kakor prava božja trdnjava na svoji nedostopni visoki planosti, ne vidijo sonca, s katerim jo Bog ožarja in ki s svojimi žarki tojca ubije, če se mu izpostavi samo za nekoliko trenutkov z golo glavo, dočim daje isto sonce Abesincu samo dobre misli. In Evropeci, ki mislijo tako vzvišeno o sebi in gledajo tako prezirljivo na temnega Abesinca, bi morali pogledati samo nase, da bi videli na sebi znamenja, s katerimi zaznamuje Bog po Stari zavezi vse, ki jih je zapustil. Ali nimajo že vsi majhnih oči, ki so čisto druge barve? (Abesinci imajo velike, temne, žareče oči). Ali ne nosijo že mnogi stekel in drugih priprav na njih? (Ostrina abesinskih oči je naravnost čudovita in res ne potrebujejo naočnikov). Ali nima toliko tujecev kovinastih kosov namesto zob? Ali ni njih postava prečesto daleč od tega, kar bi bilo po božji podobi? (Abesinci so skoraj vsi krasni, krepki in vitki postavi). Takšne stvari naj bi premislili tisti, ki gledajo zviška in z roparskimi nameni na Abesinijo, potem bi svojo misel morda spremenili.

Z ljudstvom, ki filozofira na temelju svojega globokega verskega čuta tako ponosno o sebi in svojem poslanstvu, je seveda težko opraviti s samimi diplomacijami, grožnjami in topovi. — Po Jutru.

Pojoči pesek in grmeče skal

Marko Polo, slavni potovalec iz 13. stol., po roča o hrupnih dovpih hudih duhov, ki na polnjujejo ozračje kitajskih puščav vsaki muzikalni zvoki, bobnejem in zvenetok orožja, da se potovalci v strahu stiskajo drug drugemu. Podobno poročajo kitajski pisatelji še iz starejših dob, a znameniti roman Odorik iz Pordenona pripoveduje v 14. stol. grmeči godbi, podobni udaru bobnov, ki od divja iz pesčenega in skalnega griča Regaruvana (pomeni "prekajajoči se peski"), ki leži kakšnih 80 km severno od Kabula. Ta gra je ondodnim prebivalcem povzročila že mnogo babjevernega strahu in mu dala snovi v vsakovrstne grozotne pripovedi, a l. 1837. splezal nanjo angleški potovalec Burnes, preišče vzrok njenega bobnenja. No prava pojasnila še ni našel in ga še danes nimamo.

Več sreče je imela radovedna znanost z nečim kričim Nakusom na Sinajskem polotoku. O njem pripovedujejo že starodavni koptski in arabski napis, da se oglašajo čudni mi zvoki, o katerih pravijo Arabci, da izvirajo od dolgih kovinskih plošč v skrivnostnem puzemskem samostanu. Takšne plošče uporabljajo tam še danes namestu zvonov. Nemški potovalec Ulrich Jasper Seetzen je plezal po vseh starih na ta grič, da dožene skrivnost njegovih glasov, in je ugotovil, da izvirajo preprosto od peska, ki se iz tega ali onega razlog zgaše in sproži navzdol. Ob vsakem gibu je oglasilo pod njegovimi koleno tihno zvenenje, a ko je zdrsil navzdol, da bi premaknil več množino pesčenih zrn, je tako zagrmelo, da je kar ustrašil.

Angleški državnik lord Curzon, ki je bil obenem vnet potovalec in raziskovalec, si o misli menda najboljše zbirko poročil pojočih peskih in zvenetih skalah. V puščavo zapoje pesek najrajši na krajih, kjer je za njim nekaj samotnega skalovja, ki učinkuje potek kot rezonančna tla. Sončno žarenje, ki pesek izsuši, veter in človeška ter živalska stopala spravijo pesek v tresenje. Tresenje prevzame zrak in po štiridesetih ali več nihajih in sekundo nastanejo vsakovrstni zvoki, da pa neukim ljudem od njih res srce v hlače. Včasih ti zvoki podobni zvokom "Eolove harfe" kakor jih poznamo po petju brzojavnih žigov, včasih mrmrajo, drugič ječijo, tretjič grmijo kakor boben in grom. Čim bolj suh je pesek, tem čistejši je ta pojav, tem dalje traja (ene ure) in v tem večjo daljavo ga je tudi slišati (do 2 km in več).

Za tako zvane "zveneče bregove" je iskavzroka v pesku samem. Od oblike njegovega zrna, od njegove osušnosti je odvisno, kako oglasil pod stopinjo. Stvar spominja na glisove snega pod stopinjami v "zvenečem mrazu".

V mnogih primerih nastanejo čudni glasovi tudi zavoljo stresljev skalnih tal, posebej če so v njih kakšne votline. Najimenternejše so v tem pogledu granitne skale ob Orinok, ki govori o njih že Aleksander von Humboldt. Tu nastanejo zategli glasovi ponajveč tako, da se kamenite plošče, ki ležijo druga na drugi, vetru ali pod drugimi okoliščinami premikajo in medsebojno drgnejo. Mistični zvoki iz Menonovih stebrov v Egiptu nastanejo bržkone na isti način, samo da se tu kamen premika pod vplivom toplote ob sončnem vzhodu. Vendar je v mnogih primerih zelo težko povedati, zakodovoljivo razlago. Ponekod, kakor pri "Hidrevi gori" ob rtu Dobre nade, povzroča skrivnostno muziko veter, ki žvižga skozi razjede no in luknjasto skalovje. Drugod, posebej jamah od morju, bo vzrok spet v gibanju v dovja.

Ob holandski obali se oglašajo vsako leto večkrat, posebno v vročem in meglenem vremenu, zamolklo mrmranje od morja sem. Menijo, da nastajajo ti glasovi zavoljo premikov plast zemeljski notranjosti. Podobno pojasnjuje topovskim strelom podobne zvoki, ki se oglašajo nenadoma tu in tam. Pred sto leti je poslala avstrijska vlada posebno komisijo na Mijet v Jadranu, da poišče vzrok podobnega topovskemu grmenju, zavoljo katerega so hoteli izseliti že vsi prebivalci otoka. No, čenjaksi so se vrnili prav tako pametni kakor prej. Podobni pojavi so znani pod imenom "Barizalovi topovi" v dolini Ganga in tudi v Kongu se ponajajo z nečim takšnim.

Zanimive številke

So gramofonske plošče, ki oddajajo svoj posnetek lahko po 50 minut. Pripravne so posebno za prenos dolgih govorov in predavanj. Samica moskita izleže 2-krat na leto po 30 do 30 jajc.

V večini madžarskih okrožij se morajo čenaki okopati vsaj enkrat na mesec pod nadzorom krajevnih oblasti.

V Londonu pride po ena cerkev na 1800 glav.

Današnji dečki so povprečno 10 funtov težji in 5 cm višji nego dečki pred 50 leti.

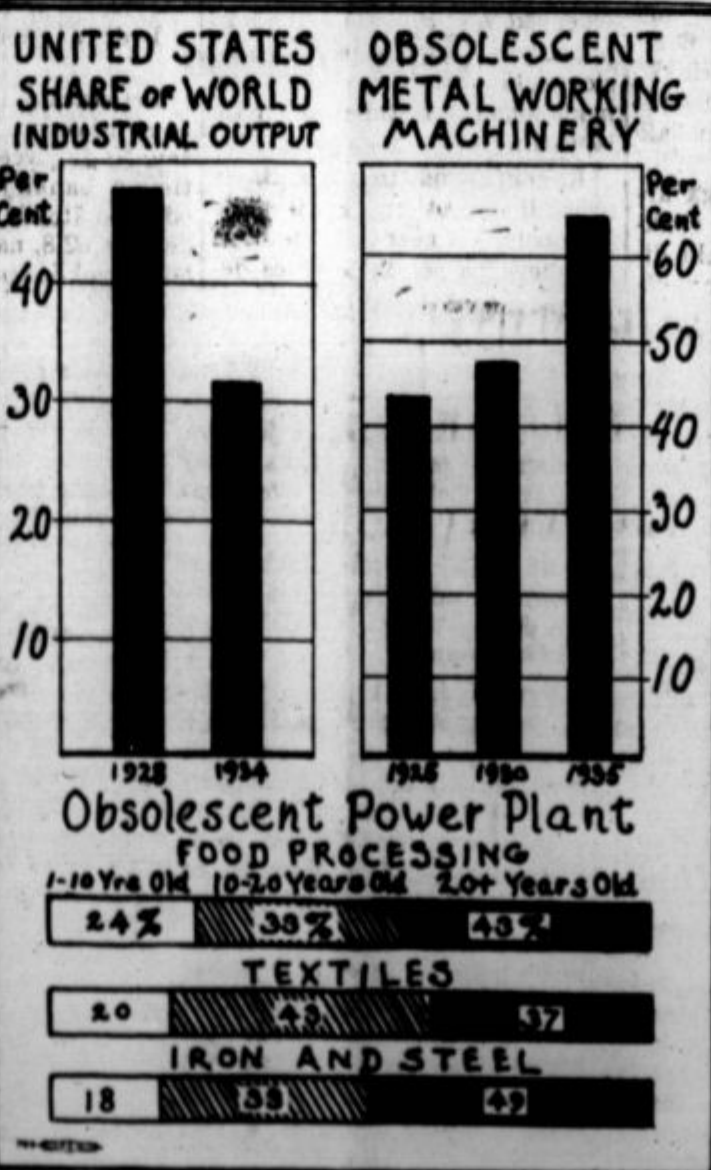
Med 100 duhovni jih učaka 34 več nego 50 let.

Moški so za izdelavo smotk baje zmogljivejši nego ženske. Povprečno izdelajo 2-krat več smotk nego njih tovaršice.

V Londonu je 258 kinematografov s 344.000 prostori. Če bi predvajali svoj program brez prestopa, bi si ga ogledala v enem dnevu lahko četrtnina Londončanov, v 4 dneh pa vsi.

Londončani izdajo prilično 15 odst. svojih prejemkov za alkohol, vendar pa pijejo manj nego pred vojno.

V zadnjih treh mesecih so tigri okoli Madrasa raztrgali 160 ljudi.

Tudi Amerika, kjer je industrija najbolj razvita, še vedno poseduje masinerijo, zlasti v jeklarski industriji, ki bi morala biti že davno odpravljena, kakor kaže risba.

POVEST
al Mihevc

Spisal Mihevc Nace

ar narodnik.....